

якісним, а також вона повинна сприяти підтримці цільових значень глюкози крові і здоровому розвитку плода. Вибір продуктів харчування відіграє ключову роль при діабеті вагітних. Вагітній рекомендовано повністю відмовитися від легкозасвоюваних вуглеводів (картопля, випічка, фаст-фуд, кондитерські вироби і деякі фрукти: банан, хурма, виноград, черешня, інжир), ретельно прораховувати калорійність меню. Калорійність добового раціону визначають з розрахунку 30-35 ккал на 1 кілограм маси тіла. В середньому вона становить 1800-2400 ккал; 40-45% калорійності раціону має припадати на вуглеводи, 20-30% — на білки і 30% — на жири. Насичених жирів денному раціоні не повинно бути більше 10%. Потрібно звернути увагу на продукти, багаті клітковиною: каші, рис, макарони, овочі, фрукти, хліб із цілісних злаків. Рекомендується випивати не менше 1,5 л рідини в день (8 склянок). Ні до чого такі жири, як маргарин, вершкове масло, майонез, сметана, горіхи, насіння, вершковий сир, соуси. Є продукти, які містять мало калорій і вуглеводів. Це огірки, помідори, кабачки, гриби, редис, цукіні, селера, салат, стручкова квасоля, капуста. Їжу приймають 5-6 разів на день з інтервалами 2-3 год (сніданок, обід, вечеря і 2-3 додаткових прийомів їжі між ними). Дієту треба розраховувати індивідуально, враховуючи індекс маси тіла, вік матері, кількість очікуваних новонароджених. Виявлена потреба у вживанні вітамінів. Проте надмірна кількість вітамінів А і D може бути шкідливою для плода. Зростає потреба в кальції (до 1100 мг на добу), фосфорі (до 1600 мг), магнії (450 мг), цинку (20 мг), та йоді (200 мг). Не дивлячись на відсутність менструацій, наявна потреба організму вагітної в залізі, яка корегується вживанням риби та м'яса. Рекомендується обов'язково поєднувати дієтотерапію з фізичними вправами (йога для вагітних). Вони покращують дію інсуліну і допомагають не набрати зайву вагу. Все це сприяє підтримці оптимального рівня цукру в крові.

Висновки. Таким чином ми встановили, що дієтотерапія є дуже актуальною для вагітних пацієнток із гестаційним діабетом. Найголовніші постулати цього методу — відмовитися від висококалорійної їжі, «легких» вуглеводів, а також насичених жирів. До раціону включити якомога більше клітковини, збалансувати водно-сольовий баланс. Також невід'ємною частиною дієтотерапії є фізична активність. Саме грамотна та комплексна дієтотерапія покращує показники сприйняття глюкози клітинами, а значить знижує ризик розвитку фетальних патологій та підвищує шанси на видужання жінки після закінчення вагітності.

ВЛИЯНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ НА ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА

Селиванов Е.В.

Харьковский национальный медицинский университет, Украина

Актуальность проблемы. Благополучие любого государства во многом определяется уровнем здоровья его жителей. Однако в последние годы на Украине складывается неблагоприятная медико-демографическая ситуация и наблюдается активный рост заболеваемости населения [1]. Это обусловлено негативным воздействием факторов окружающей среды, от которого особенно страдают жители крупных городов. Согласно исследованиям, здоровье населения на 30-40% зави-

сит от экологической обстановки внутри страны [4]. Поэтому изучению экологических факторов и их влияния на человека сегодня должно уделяться повышенное внимание.

Цель и методы исследования. Целью исследования является определение зависимости здоровья человека от факторов экологической среды. Для ее реализации изучались связи между концентрациями вредных веществ в воздухе, почве, воде, а также другими неблагоприятными факторами и заболеваемостью детей и взрослых, путём анализа и обобщения данных, представленных в научно-методической литературе.

Результаты исследований и их обсуждение. Исследования проводились на базе статистических данных и информации, содержащейся в «Программе охраны окружающей природной среды г. Харькова на 2013-2017 гг.» [3]. В результате исследований были определены факторы, вредящие здоровью человека, и произведена оценка влияния данных факторов. Это позволяет минимизировать вредное воздействие на организм и улучшить экологическую и медико-демографическую ситуацию в регионе.

В зависимости от специфики, все факторы окружающей среды принято делить на три категории:

- абиотические (факторы неживой природы);
- биотические (факторы живой природы);
- антропогенные (процессы и явления, обусловленные деятельностью человека).

При этом оценка влияния каждого фактора осуществляется по следующим показателям: генетика, образ жизни, здравоохранение, внешняя среда. Особое значение имеет образ жизни — от него на 50% зависит здоровье человека. Но не менее важно и состояние среды, в которой обитает мужчина, женщина или ребенок. От него уровень здоровья индивидуума зависит на 20–30%. Еще 20% принадлежит наследственным факторам, а остальное приходится на долю системы здравоохранения[4].

Жители крупных промышленных городов, к которым относится Харьков, наиболее подвержены негативному влиянию экологических факторов. И для разработки эффективных мероприятий в сфере охраны здоровья населения мы считаем необходимым установить связи между составом загрязнений окружающей среды и уровнем заболеваемости населения. Кроме того, во внимание должны приниматься и физические факторы — шум, вибрации, ЭМП и др. А также санитарно-гигиенические условия проживания людей в разных районах.

Комплексные клинико-экологические исследования демонстрируют, что разные виды загрязнений оказывают неодинаковое влияние на состояние здоровья людей. В частности, загрязнение атмосферного воздуха химическими агентами приводит к развитию у детей и взрослых респираторных заболеваний, болезней ЛОР-органов, аллергии, нарушенный метаболизма [2]. А загрязнение воды и почв часто вызывает патологии почек [4]. Кроме того, распространенным следствием антропогенной нагрузки на окружающую среду является развитие у населения аллергических реакций разной степени тяжести.

Согласно последним исследованиям, концентрация в атмосферном воздухе Харькова некоторых видов вредных веществ превышает ПДК на 3-20% [3]. Однако это актуально лишь для районов с высокой антропогенной нагрузкой, что позволяет подобрать подходящие площадки для

жилищного строительства.

Кроме того, вызывает опасение качество воды, транспортируемой системами централизованного водоснабжения. Технологии очистки, применяемые специалистами, не обладают должной эффективностью, а состояние трубопроводов в 30-40% случаев является неудовлетворительным [3]. Поэтому как представители коммунальных служб, так и жители города должны помнить о необходимости правильной подготовки питьевой воды. Это позволит минимизировать негативное влияние на организм и сохранить здоровье.

Выводы. Исследования показали, что факторы экологической среды оказывают серьезное воздействие на жизнь и здоровье всех категорий населения. Экологическая обстановка в Харькове сегодня далека от идеала. Однако совместные усилия представителей уполномоченных органов и простых обывателей могут изменить ситуацию к лучшему.

Литература

1. Грибан Г. П. Вплив навколишнього середовища на здоров'я людини / Г. П. Грибан, К. В. Плотичин // Біологічні дослідження. — Житомир: Рута, —2017. — С. 412–413.
2. Обиход Г. О. Екологічна безпека атмосферного повітря України: просторова структуризація / Г. О. Обиход, А. А. Омельченко, В. В. Бойко // Вісник Приазовського державного технічного університету: зб. Наукових праць. — Маріуполь: ПДТУ, 2016. — Вип. 31. — Т. 1. — С. 160–167.
3. Програма охорони оточуючої природної середовища г. Харків на 2013-2017 гг. от 19.12.2012 г. [Електронний ресурс] / Харьковский городской совет. — Харьков, 2012. — Режим доступа : www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=54433&base=27 — Название с экранана.
4. Стусь В. П. Екологія довкілля та безпека життєдіяльності населення у промисловому регіоні / В. П. Стусь, В. І. Ляшенко // Екологія и промышленность. — 2011. — № 2. — С. 23–31.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ ІЗ РЕВМАТИЧНИМ УРАЖЕННЯМ СЕРЦЯ

*Сенюк Н.І., Маржина О. О.
Харківський національний медичний університет, Україна*

Ревматизм — це інфекційно-алергічне захворювання системного характеру, що призводить до виникнення запалення у сполучних тканинах з переважною локалізацією в серці. Проблема реабілітації хворих після уражень серця ревматичної етіології в наш час є надзвичайно актуальною, адже за даними МОЗ України захворювання серцево-судинної системи є найчастішою причиною смерті серед населення. Зокрема набуті вади серця ревматичної етіології посідають третє місце за частотою, після ІХС та гіпертонічної хвороби, серед серцево-судинних захворювань і становлять близько 20-25% від усіх захворювань серцево-судинної системи. В останні роки увагу лікарів-клініцистів та реабілітологів все більше привертають немедикаментозні і нехірургічні методи відновлення та лікування. Це питання свого часу досліджував відомий російський терапевт і кардіолог Маколкін Володимир Іванович та український кардіолог і кардіохірург Бендет Яків Абрамович.